Ч. 175 | Львів, пятниця дня 19. (6.) серпня 1910. | Річник XIV.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиция »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Жидівска небезпека.

Недавні то ще часи, як Жиди вдоволяли ся двома німецкими ґімназиями у Львові і в Бродах. Коли стало їм там тісно, перенесли ся і до польских ґімназий і опанували їх, а до якої степени, показує ся приміром із I. ґімназиї в Станїславові, де в шк. роцї 1909/10 вписало ся до I. кляси стілько Жидів, що становили $^2/_3$ части кляси, а на $^1/_3$ зложили ся Поляки і Русини разом. Одні тілько рускі ґімназиї були до недавного часу вільні від Жидів.

Не вдоволяючи ся однак опанованєм польских ґімназий, зачинають Жиди вдирати ся і до руских. Початок зробила, як здає ся, руска ґімназия в Перемишлї, де по послїдних виборах до державної ради принято 20 Жидків. З того часу зростає їх % в тій ґімназиї, а в біжучім роцї вписало ся до сеї ґімназиї 80 Жидків.

Крім учеників має ся ґімназия ще і 2 професорів, а то Ваґмана і Тайха; з тих Ваґман, коли прийшов до рускої ґімназиї, зовсїм не умів руского язика, анї письма, а ще і тепер не багато розуміє по руски. З того єго незнаня користали ученики в той спосіб, що виписували собі стишки з німецкого язика, котрого він учив, на таблиці рускими буквами і відчитували їх, замісць говорити на память. З того показує ся, як то не мудро давати до школи такого професора, котрий не розуміє бесіди, якою говорять єго ученики. Що більше, такий професор не розуміє душі дитини, належачи до иншої віри і иншої народности і тому не може нїколи вплинути додатно на єї душу. Возьмім от хоч би такий случай. Професор входить до кляси і каже після припису молити ся. Ученики хрестять ся, відмовляють приписанї молитви, а їх професор і Жидки, які находять ся в клясї, позакладають руки і стоять. Та добре ще, коли стоять тихо і позволять ученикам сповнити свій обовязок. Але може зайти случай, а я і сам знаю з досьвіду, що бувають Жидки, що висьмівають опісля релїґійні практики учеників католиків і тим їх гіршать. Однак хотяй би ми і обминули такі случаї, то вже саме рівнодушне заховуванє в часї молитви професора і співучеників не може вплинути добре на учеників католиків.

Та я не думаю дальше занимати ся тим злом, яке виходить для наших учеників із спільного пожитя з учениками Жидами в школї; менї ходить більше о виказанє небезпеки, яка грозить в будучинї населеню Галичини без огляду на народність задля опанованя шкіл Жидами.

Коли менше Жидів ходило до ґімназиї, то они вдоволяли ся обсадою двох станів: адвокатского і лїкарского. Від коли однак приріст жидівскої молодежи по ґімназиях так збільшив ся, що в повисших станах настала ґіперпродукция сил, і ті стани стали менше поплатними, то жидівска молодіж стала обсаджувати зелїзниці, почти і податкові уряди; особливо почти і зелїзниці посїдають нинї великий % урядників Жидів, котрі мають великі впливи. До таких належить приміром при львівскій дирекциї зелїзниць один надінспектор. На справи дирекциї має він великий вплив, а урядники зелїзниці боять ся чим небудь обидити Жида, бо коли би котрий з них не зробив Жидови чогось, до чого навіть не є обовязаний, то стягнув би на себе гнів п. надінспектора. Так бодай представляють справу Жиди, бо були случаї, що Жид грозив так: „Ну, ну! як я пуйдзє до пана Ґутмана, то вун юж пану бедзї даць“... Сей пан не вдоволяє ся вже тим, що сам занимає високе становище при зелїзниці, але старає ся, щоби за єго впливом дістало ся як найбільше Жидів до зелїзниці. Тому, коли переглядає ся шематизм, то натрафляє ся часто на такі назви: Маєр Сальомон, Еттінґер Фішель, Корнес Давід, Кляйнкопф Мойжеш, Гешелєс Зиґмунт і т. п. Який відємний вплив Жидів, се могли би розказати підчинені їм особливо зелїзничі робітники.

Не маючи де помістити ся, численна жидівска інтеліґенция кидає ся вже і на инші поля, де до сего часу були майже виключно християни. Не говорячи уже про учительский стан при народних школах, де є багато Жидів, пхають ся они уже на професорів до ґімназиї, стають судовими урядниками, офіцирами, а при скарбовій дирекциї у Львові занимають навіть визначні становища. Між иншим мають Жиди при сїй дирекциї одного радника, а одного старшого радника скарбу. Замітити належить, що коли п. Коритовский був ще президен-

---

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

І справдї незвісно, що було красше і більше потрясаюче: чи вимовна любов селянських жінок, що підносили в екстазї набожности руки і шептали в солодкім упоєню: Тисяч разів дякуємо Тобі, Спасителю! — чи спокійна, глубока тиха ревність тих простих мужчин, з лицями червоними і опаленими від сонця і моря.

Малі дїти, що не належали до процесиї, визирали зпоза маминих запасок, широко отворяли оченята і вдивляли ся в образ Того, що сказав колись: »Позвольте дїтям приходити до мене«.

Нехай менї нїхто не говорить, що ірляндський нарід не розуміє головної Тайни нашої віри. Що правда, його змисли більше вражливі на инші, більше допускальні річи, та хтобудь розуміє душу сего народу, сей згодить ся зі мною, що жаден великий богослов, жаден фільософ, жадна набожна монахиня не здають собі лїпше справи з того чуда, що так проймає страхом, повного любови й милосердия, що є укрите по наших престолах і зветь ся Е м а н у е л ь.

Однак все, чи скорше, чи пізнїйше кінчить ся на сїм сьвітї. Діждали ся ми отсе понеділку.

День був гарний, сонїчний, як личить дням великих подій. Легка мрака лежала над землею і морем. Від сумних скель віяло милим холодом. О. Летбі відправив службу Божу о год. 8., а пів до 9-ої, коли мав відбути ся обряд вінчаня, церковця наша була вже й битком повна.

Перші лавки, розумієть ся, заняла доокольна аристократия, цїкава, як виглядає католицьке вінчанє, хоч в основі була противна наверненю Ормсбі. За нею в певнім віддаленю (бо наш селянин не пахне Джокей-Клюбом або рожаними перфумами а торфом і деревом гнилим) зібрала ся товпа селян, яких серця і уста шептали молитву за сю, що мала небавом стануги перед престолом й попращати дотеперішне своє житє, тихе а солодке.

З початку я був предметом загальної уваги, коли вийшов із захристиї, убраний в сьвященичі ризи; опісля однак увага їх звернула ся на Ормсбі, що в товаристві д-ра Армстронґа, стояв поважний й випрямований перед огорожею престола, вкінци на молоду, оперту на рамени батька і окружену гуртом сїльської дїтвори.

Чи на сїм конець? Нї.

Молодята, парох, його сотрудник — все стратило значінє, коли появила ся старша сестричка, панї Дарсі, прибрана в гарний снїжнобілий очіпок із стяжечками білесенькими. Хвиля се памятна — вершок кільронанської цивілїзациї.

Сотки очий звернули ся на сей очіпок. Кілько то було закладів в селї, кілько то було бійки в шинку панї Гелєй, кілько вкінци було уложених баляд на тему, чи панї Дарсі при строїть ся відповідно до так важної хвилї.

— Чи не говорив я вам, що так буде?

— Правда! Заплачу могорич!

— Для о. Летбі все можливо, коли доказав такого чуда!

— До лиха! Тепер хиба вона вийде заміж.

— Дивіть на неї! Уявляє собі, що належить до аристократиї. Глядїть, як паленіє! А недавно тому не видко було лиця зпід бруду!

— Мусїло се чимало стояти, та певно сьвященик дав на се грошї.

— Мій Боже, неодному нуждареви були би сї грошї потрібнїйші.

Цїле се базїканє було не тільки саркастичне а також і обидливе, бо панї Дарсі купила очіпок і стяжки за власний, гірко зароблений гріш а видала його нинї на пошанованє своєї добродійки. Знала вона дуже добре, що за се обмовлять її, та вона наставила ворогам бодро чоло і дякувала Богу, що нїкому не завинила сего, що вкине на себе, або вложить до уст.

І стоїть собі біля балюстради випрямована і бадьорна і держить кропильницю із сьвяченою водою і кропилом.

Признаю ся, що сей вид зробив на мене дивне вражінє. Я не є нервовий, бо стало уникаю чаю і надмірної працї, перебуваю на сьвіжім воздусї і на добу сплю 8 годин. Мимо сего почував я себе, мов несвій. Завинив тому очіпок панї Дарсі. Годї було відорвати від нього очий. Видко його було всюди: прямо гарцював перед здивованими моїми очима. Вкінци відвернув ся я, та і се не помогло, бо побачив я його в моїх окулярах. А коли звернув свій зір на церков, тодї видко було підсьміхнені лиця моїх парохіян і чути шепіт злобних уваг. Вкінци треба було починати.

том дирекциї скарбу і закликав сего пана, що нині є старшим радником до себе та заявив єму, що хотяй він є на черзї до авансу, він мимо того не предложить єго до авансу хиба, щоби вихрестив ся, то він заявив, що коли єго заслуги не вистарчають до авансу, то тамтою дорогою він не хоче авансувати; але, хотяй він заявив ся уперто Жидом, то мимо того авансував, вправді троха пізнїйше на радника, а потім став навіть старшим радником. Инший Жид, котрому п. Коритовский радив так само, як висше згаданому старшому радникови перейти на католицизм, яко успіх до авансу, був менше скрупулятний, згодив ся сейчас на успіх і розумів ся став зараз радником.

Так видно, що Жиди старають ся вписнути всюди і нема урядів, яких би они або не опанували уже, або бодай не старали ся опанувати. З підмогою своїх людий, що вже дістали ся на висші становища, занимають они одно місце за другим; бо Жид не вдоволяє ся занятим уже собою становищем, але тягне зараз за собою і другого Жида.

Через те може легко стати ся, що за яких кількадесять лїт обійме жидівска молодіж що найкрасші місця, а з християньскої одна часть буде приневолена вдоволяти ся підрядними становищами, а друга утворить інтелїґентний пролєтарият.

Зваживши проте, що Жиди заволоділи вже від давна грішми і нема ні міста ні місточка, де би не мали свого банку чи позичкової каси, в котрих наші люди задовжені по шию; зваживши, що по містах і місточках їх земля і будівлї, а по селах много більших посїлостий уже в їх руках; зваживши, що они заволоділи трафіками, пропінациями і т. п.; зваживши на останку, що Жиди опанували деякими урядами як почтою і зелїзницею а деякі опановують, і єсть небезпека, що опанують, бо видають пропорционально більшу скількість інтелїґенциї і то проворної, рухливої, з котрої велика скількість по скінченю унїверситетских студий робить докторат, то чиж не випадає застановити ся над тим, що буде дальше?

На жаль братні народи Поляки і Русини ведуть завзяту борбу та і не видять тої спільної небезпеки, яка їм грозить... Чи не станут ся они подібними до двох воробців, що бють ся за зернятко, доки не не зловить їх кіт, а зернятко зістане для кого иншого...

— Реґінальде Дарсі, чи хочеш взяти собі за жінку присутну тут Бітру Ормсбі...

Сотрудник закашляв голосно і се довело мене до притомности; та знов стратив я рівновагу, коли почув, що Кампіон сказав щось неясного крізь зуби.

— Гм... Реґінальде Ормсбі, чи хочеш взяти собі за жінку присутну тут паню Дарсі.

Сотрудник закашляв знов і поглянув на мене з підозрінєм. Я знов сильно відкашльнув, неначе в наслїдок задавненого запаленя олегочної а рівночасно шепнув до сотрудника:

— Ради Бога, нехай ся женщина забирає ся до захристиї!

Моє бажанє було сповнене. Пані Дарсі пішла з повагою, положила кропило, поклонила ся, приклякнула спокійно, удаючи, що її посилають по якусь річ і вийшла вкінци... певно там розплакала ся на голос. Тимчасом Бітра спаленїла, Ормсбі стояв випрямований, як офіцир в службі, др. Армстронґ крутив вуси, неначе бажав їх по волоску повиривати, а панна Лїслї загризла уста, немов близка апоплексиї. Проча церемонїя минула спокійно а в хвили, коли я сказав »Во імя Отца і Сина і Сьвятого Духа, амінь«,— запанувала серед зібраних тишина. Слїдувало благословенє, хор заспівав прегарний псалом, підписали ся сьвідки, Кампіон поцїлував коханy доню, стиснув руку Ормсбі і почав ся тріюмфальний похід.

(Дальше буде).

А хто тому винен? На се могли би відповісти лише ті політики, що дають причину до спору, думаючи хибно, що їм удасть ся засимілювати Жидів, але они не признають ся до похибок...

Ще про переслїдованє Москвичів.

(Письмо надіслане).

Наші Архієреї в своїм посланю до духовеньства в справі схизматицких аґітаций ужили тих слів: „до духовеньства нашої церковної провінциї маємо повне довірє". Що се був лише реторичний зворот, видно з дальших слів тогож посланя, на сторонї 20 ій і слїд., де подають всїлякі зарядженя против сеї згубної пропаґанди на користь православя.

Як приняли москвичі сей комплїмент о повнім довірю, нехай послужать такі факти. На пограничу Росиї над Збручем в парохіях кацапских виходили часто наші дївчата замуж до Росиї не потребуючи жадного посагу. Було се надто часто в парохіях батюшків, Литвиновича в Кудринцях, Смольного в Панївцях, Куриловича в Волківцях. В послїдних тижнях та ревність до церковної Унїї в значіню і розуміню москвофільскім так зросла, що подвоїли ся переходи наших дївчат зі згаданих парохій до Росиї. Ось в недавнім часї видав о. Литвинович метрику крещеня дївчині з Заволя, а о. Курилович з Волковець та російский піп на підставі сих метрик звінчав їх. О. Литвинович робить при тім добрі інтереси, бо за метрику від дївчини бере в такім случаю 10 або і 14 зр. (20—28 К) і каже, що єго нїчо не обходить, що з дївчиною буде. Хитрійше поступає о. Смольний і Курилович. Они вимагають від православного жениха з Росиї якихсь декляраций, але се формальність. Або сьвіжий факт. На св. Петра сходить ся до оо. Василиян в Михайлівцї сила народу. В проповідах оо. Василиян старають ся по совісти отворити людям очи о небезпеці відпаденя від католицкої віри, хто би брав участь в богослуженях православної церкви або видав свої дїти до Росиї задля лакомства, розвиваючи при тім доґму первеньства Папи римского. Ся отвертість дуже не подобає ся і шкодить кацапам, тому щоби люди не почули дальше правди з уст оо. Василиян, видумали сего року заразу в Михайлівцї і чи то самі, чи то через повірені собі „лица" розпустили поголоску, що сего року в Михайлівцї відпусту не буде, бо там є зараза тифа і що перед селом стоять жандарми і не пускають. Богато людий на підставі сеї поголоски не прийшло, а часть, що вже пустила ся йти, вертала від сусїдних сїл, бо кацапи порозставляли сторожу, яка відводила людий від Михайлівки. Очевидно, що на відпуст прибула лише незначна частина людий з сїл, де сьвящениками є католики.

От ревність кацапів дня Унїї церковної. Сей комплїмент повного довіря так роззухвалив кацапів, що такі, як о. Малиневич, відважують ся публично в Чорткові в присутности двох наших сьвящеників в комнатї, де було ще двох сьвітских людий і то Поляків, боронити Наумовича і віднести єго заслуги. Очевидно дістав добру реплїку від одного зі сьвящеників, бо за публичну оборону апостазиї віри і ренеґатства мусів почути, що є таким самим відступником від віри і церкви католицкої, як Наумович і що не варт навіть сего, аби єму католицкий сьвященик подав руку, бо якже можна в явній апостазиї сьвященика, який розумів ріжницю віри католицкої а православної, не видїти зради Христа і церкви та зломаня присяги, яку складає кождий сьвященик при ординациї і при инших нагодах? Се мало місце 5. липня 1910. в Чорткові. Знов другий сьвященик з Залїся ставить на рівні Івана Кронштадского, дурисьвіта і чорносотенця зі св. Йосафатом і мотивує своє твердженє тим, що, як Рим має право канонїзувати Йосафата Кунцевича так Петербург Івана Кронштадского.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Віденьска Reichspost подала в однім зі своїх чисел цікаву передовицю, в якій дописуватель з Сараєва вказує на небезпеку для католицкої Церкви і Австриї зі сторони боснїйских Сербів. З заведенєм сойму здобули Серби в Боснї перевагу та старають ся в розумний, енерґічний і безглядний спосіб визискати її. Всїх Сербів є в Боснї 800.000, отже в двоє тілько, що католиків. Они скуповують землю від виандровуючих Турків так, що в разї увласненя кметів, коли то Сербам припаде в участи більша часть землї, станут они панами в краю. Турків не можна брати під увагу, бо є їх не багато, а й ті виселюють ся невпинно. Ще більше небезпечними є Серби своєю духовою перевагою. Они старають ся від давна витворити інтелїґенцию, тому могли вислати до сойму цїлий ряд знаменитих мужів. В середних школах і унїверситетах мають они масу студентів. Всї лучші посади і уряди в краю старають ся Серби обсадити своїми людьми,

На перепоні їх плянам стоять т. зв. „куферазї", то є зайди. Тому старають ся Серби виперти »чужих« урядників, які доси сповняли найбільшу часть працї і обсадити посади виключно „тубольцями". Сими „тубольцями" є передусім Серби, бо Хорвати і Музулмани мають вельми мало студентів, а майже всї „хорватскі" студенти у висших клясах, се сини родин, що зайшли до Боснї та щораз більше зхорвачують ся. Через тих „чужинців" скріпило ся значно католицке живло, бо н. пр. в хвилї занятя Босни було в Сараєві всего 300 католиків, нинї є їх 18000. Они є в Боснї сильним заборолом для Хорватів, католиків і взагалї для Австриї. Тому то видали Серби клич: „Босня для Боснїйців", чи властиво кажучи „Босня для Сербів". Про Австрию анї про Угорщину не хотять они чути, а булоб сьмішним думати, що они є прихильниками нашої монархії.

Поступ католиків в Боснї одинокого заборола для дому Габсбурґів, є отже для Сербів солию в оцї. Осягнувши верховладу в краю з хвилею заведеня сойму, старають ся они шкодити католикам та знищити їх церковну єрархію. Від ряду лїт воюють они з головою Церкви в Боснї, архіепископом Штадлєром. В соймі з підмогою Турків і сторонництва Мандіча обтяли они з віроісповідного буджету 30.000 К обом архієпископским семінариям, Автор статї в Reichspost є тої думки, що для Босни єствує тепер зі сторони Сербів більша небезпека, чим в хвилї єї прилуки. Довкола Сараєва будує правительство нові твердинї, а не бачить ворога у внутрі краю, як він триюмфує і поводить з правительством наче з побідженим.

Заграниця.

Іспаньский мінїстер предсїдник Каналехас відбув нараду з мінїстром заграничних справ, який подав до відома Каналехаса, що папский нунций відвідав єго в Сан Севастиян. Розмова з нунцием відбула ся в вельми сердечний спосіб. Нунций заявив, що хоче старати ся о авдиєнцию у королеви-вдови Христини. Дальше згадав нунций, що зараз після королївского повороту до краю буде старав ся також о авдиєнцию у него.

Болгарский »Дневник« доносить, що в Воденї утворила ся нова болгарска революцийна орґанїзация. Комітет видав обіжник, яким зборонює населеню видавати Туркам оруже, радить в разї насильств зі сторони турецких властий ставити оружний опір, а в разї несповненя тих приказів грозить острими карами зі сторони комітету,

---

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат.: *Преображенє Господнє*; римо-кат.: Беніґни. — В суботу: руско-кат.: Дометия прмвуч.; римо-кат.: Бернарда.

— **З народи 80-тих уродин Є. В. Цїсаря Франц Йосифа** явила ся нинї у п. намістника д-ра Бобжиньского о 11. год. депутация львівских Русинів і зложила для монарха найщирші желаня. Речником депутациї був проф. В. Шухевич. В склад депутациї входили ще пп.: др. К. Студиньский, др. Ст. Федак, о. Ев. Гузар, дир. Нагірний, радн. Кивелюк, др. М Волошин. др. Ів. Брик, дир. Л. Рожаньский, ред. С. Ґорук, Й. Делькевич і Ст. Валько. Депутациєю були репрезентовані товариства: Просьвіта, Н. Т. ім. Шевченка, Днїстер, Кр. Союз. кредит., Кр. Союз ревіз., Руска Бесїда, Зем. Банк гіп., Зоря, Львівска Русь, Міщаньске Брацтво, Нар. Гостинниця, Боян, Тов-о ім. Лисенка, Тов-о ім. Котляревского, Сокіл, Кред. Тов-о урядн. і сьвящ., Р. Тов. педаґ., Учит. Громада, Труд, Нар. Лїчниця, Сила, Сїльский Господар, Земля і кілька инших. П. намісник подякувавши за желаня, заявив, що перешле їх монархови.

П. намісник приймав нинї рано желаня для цїсаря також від депутаций урядників всїх дикастерий, від представителїв всїх трох капітул, та від многих инших депутаций.

О $5\frac{1}{2}$ год. рано відозвало ся з узгіря Цитаделї 24 гарматних стрілів, а рівночасно грали улицями міста зійскові орхестри.

О 8. год. на янівских оболонях відбула ся полева служба Божа для цілої львівскої залоги. Підчас богослуженя війско давало приписані сальви карабінові, а потім була дефілїрка перед командантом корпуса. У всїх трох катедрах і инших церквах відправлено нинї благодарственні служби Божі.

Нинї по полудни відбуває ся у п. намістника ґалеве принятє для запрошених достойників, а коло 5. год. підчас піднесеня тоасту на здоровлє монарха відозве ся з Цитаделї 24 гарматних стрілів.

— **Зимова школа господарска в Чернівцях**. Відповідно до постанови буковиньского сойму буде в Чернівцях основана зимова школа господарства. Анкета під проводом віцемаршалка д-ра Смаль-Стоцкого відбула сими днями нараду над орґанїзацийним статутом сеї школи. В сїй анкеті взяли участь віцепрезидент краєвої ради культури, адмінїстрацийний радник Баєр, директор Сірке, професор Галїп, начальний управитель Маєр і господарский інспектор Полєк. Ся господарска школа має бути отворена вже з кінцем вересня. Призначена она для селяньских синів й складати меть ся з трох, зовсїм окремішних відділів: руского, румуньского та нїмецкого. Начальна управа спільна. Шкільної оплати не буде нїякої. Для пильних а убогих учеників буде розділювати ся річно 30 стипендий по 160 К.

— **З місточка Сміла**, черкаского повіту (на Київщинї), доносять »Радї«: Недавно в Смілу загостив був на кілька день відомий україньский кобзар Ткаченко. З єго участю відбулась в тутешнім театрі вечірка. Кобзар програв на своїм інструментї кілька україньских пісень, а потім проспівав ще думу про Морозенка, жалібний марш на смерть незабутнього кобзаря Т. Шевченка. Кобзарскі співи й гра зовсїм новина для тутешних людий і чулим, щирим виконанєм їх д. Ткаченко заслужив рясні оплески. Всїж инші точки вечірки від поганенької гри балалаєчників до анекдот в дусї Раєвского про дурного мужичка, що зайшов в аптеку, та гопака, варті повнооо призирства. А 30. ст. ст. липця якесь „товарищество малорусскихъ артистовъ подъ управленіемъ артиста кіевскихъ театровъ Соболева" давало виставу »въ память покойнаго батька Украины« Марка Лукича Кропивницкого. Виставлено „Невольника", а потім були співи й неодмінний »малороссійскій гопакъ«. Пісні були такі: „Заповіт" Т. Шевченка, „Жалібний марш" на смерть Т. Шевченка, „Ой щож бо то за ворон" та инші.

— **Холєра в Росиї**. В Вороніжа доносять: За весь час холєрної пошести в валуйскім повітї захоріло 92, померло 48, видужало 6. В Кукуєвцї за 5 днів захоріло 71. Петербурска телєґрафічна аґенция має такі звістки про холєру: за тиждень в станиці Вознесеньскій захоріло 27, померло 18; в Карсї захоріло 56, померло 30, в области захоріло 118, померло 50. В Керчі захоріло 50, померло 26, в Києві захоріло 44, померло 15; в ґубернії захоріло 125, померло 45. В Костромі захоріло 100; в ґурернії загоріло 933. В могилївскій ґубернії захоріло 56, померло 29. В Новгородскій ґуб. захоріло 101, померло 26. В Одесї захоріло 70, померло 31. В Орлї захоріло 225, померло 103: від початку епідемії в ґубернії захоріло 591, померло 256. В Пензї захоріло 39, померло 13; в ґубернії захоріло 486, померло 181. В Романово-Борисоглїбску захоріло 5, помер 1. В Ростовскім на Дону градоначальстві захоріло 79, померло 20. В Самарі захоріло 135, померло 72; в ґубернії захоріло 1.407, померло 512. В Севастополї захоріло 17, померло 10. В Сімбірску захоріло 46, померло 23; в ґубернії захоріло 531, померло 242. В Сімферополї захоріло 114, померло 74; в ґубернії захоріло 370, померло 435. В Ставрополї захоріло 53, померло 413. В Тифлїсї захоріло 39, померло 15; в ґубернії захоріло 58, померло 23. В тульскій ґубернії захоріло 21, померло 8; від початку пошести захоріло 143, померло 726. В Челекенї померло 9, лежить хорих 14. В Чарицинї захоріло 48, померло 13, остає ся хорих 18, від початки пошести захоріло 358, померло 162.

В Ярославлї захоріло 131, умерло 63. В Баку захоріло 200, умерло 74, видужало 84. За добу в Аккерманї з передмістями Папушою й Турлаки захоріло 2, умер 1. В Гори 9. серпня захорів і вмер 1, в Кишенові був третий холєрний випадок; заведено нічні дижури лїкарів „Червоного Хреста" і роблять прищіплюваня. В Кронштадї захоріло 9. В Москві за два дни захоріло 6, умерло 4, лежить 12; в ґубернії від початку пошести захоріло 18, умерло 9. В Омску захоріло 9. В селї Здолбінї, недалеко від Ровна почалась холєра: захоріло і вмерло 2. В Уфі захоріло 4, умерло 3, лежить 8, В Красноводску умер 1. В Валках за місяць умерло 15. В вологодскій ґуб. від 5. до 31. ст. ст. липця захоріло 101, умерло 33. В селї Скворечному, нижнеломовского повіту, захоріло 7, померло 3. В Таганрозї від початку пошести захоріло 527, померло 299, лежить хорих 32. В чернигівскій ґуб. захоріло 59, померло 26; в Чернигові захоріло 12, померло 3. В Костромі померло 64; в ґубернії померло 409. За добу в Кишиневі записано 4-ий холєрний випадок, помер 1. В Омску захоріло 5, померло 7, лежить хорих 12. В мишкиньскім повітї захоріло 3. Від початку пошести в Севастополї захоріло 68, умерло 38, лежить хорих 14. В Миколаєвскім сам. ґуб., за тиждень захоріло в повітї 336, померло 131; від початку пошести захоріло 712, умерло 281. В Петербурзї захоріло 53, умерло 31, лежить хорих 855.

— **Мадярска виборча штучка.** Будапештеньский „Nap" розказує цікаву придибашку з часу послїдних виборів на Угорщинї.

В місцевинї Belenyes стояли проти себе два кандидати: Ґабор Реднїк (партиї працї) і волоский піп Володислав Люкачію (партиї народностий). Вигляди для партиї працї були лихі та Люкачію був би на певно вийшов, як би в послїдній хвилї жупан з Мунтиєш Генрих Вертгаймштайн не був поміг дїлу свого кандидата Реднїка. В Мунтиєш була в день перед виборами в гостинници громади велика бійка, яка тим скінчила ся, що жандарми привели перед жупана 30 арештованих мужиків. Жупан прибрав строгу урядову міну і почав свій страшний суд. Конець кінців засудив він усїх 30 мужиків на смертну кару на шибеници...

Засуджені молили строгого судию серед слїз на вколїшки, аби простив їм страшну провину і помилував, але нїякі мольби не помагали. Доперва по довгих просьбах примяк грізний жупан і обіцяв помилуванє під тою умовою, як би завтра всї жильцї громади Мунтиєш віддали свої голоси на правительственного кандидата Реднїка. Очивидно всї засуджені приняли ту условину, аби дістати помилуванє і на другий день явило ся коло 150 виборців з Мунтиєш до урни і голосували за Реднїком. Тим чином він і став послом. Але знов і жостокий жупан додержав своєї обітниці сьвято, бо тих 30 шибеників таки помилував і не повісив, хоч строгий присуд став правосильний.

Чей таке дурисьвітство у нашім, хоч і найтемнїйшім селї вже неможливе. — *К.* —

— **Пожежа на виставі в Брукселї** ще доси не вияснена. Не знати ще на певно, де почав ся огонь, бо одні кажуть, що в реставрациї, инші, що коло бюра виставового комітету. Здає ся однак, що огонь був підложений руками злочинців, щоби можна було красти. В тім напрямі веде ся судове слїдство. Про висоту шкоди також поки що нїчого певного не знати. Первісно подавано єї на 200, потім на 500 мілїонів франків, але сї числа за високі. Не знати також на кілько була шкода обезпечена. Найвисше однак на 17 мілїонів і то головно в анґлїйских товариствах, котрі десять разів тілько можуть виплатити відшкодованя і не збанкротують. Взагалї в страха великі очи, а у редакторів фантазия. Тому ще й доси не знати на певно, яку шкоду понесуть виставцї.

— **Отроєнє їдовитими губами**. Із Збаража доносять: Микола Смакула, господар з Добровід, попоївши онодї якихсь губів, занедужав з цілою родиною серед проявів затроєня їдовитими губами. По кількох днях померла єго жінка 46-лїтна Катерина і троє дїтий у віцї 5, 12 і 15 лїт а Миколу Смакулу і єго 7-лїтного сина Семка, удало ся уратувати.

— **Дрібні вісти**. У Львові помер вчера Корнило Яворский, директор нар. школи ім. Собіского у Львові в 49. р. житя. — В Парищи к. Надвірної відбуде ся дня 15. с. м. отворенє молочарнї.

Тернє.

На Ґаблевім гробі наш Лонґін прирік,
що буде й жидів ратувати в журі.
Жиди аж зітхнули: „A fein' чоловік,
та ґой все найлїпший н а ц м и н т а р і...

—

Побили в Мамаївцях нас москвофіли,
богато розбили голов і ребер —
і ще величають ся: „Ми так хотїли
і всїм доказали, що р у с с к і й не вмер".

Оповістки.

— **Відзначеня.** З нагоди 80-их уродин цїсаря дістало відзначеня багато осіб. Між иншими мінїстер-президент бар. Бінерт одержав велику ленту ордеру св. Стефана. Угорский мінїстер-президент ґр. Куен-Гедерварі одержав також велику ленту ордеру св. Стефана. В Галичинї і Буковинї стали відзначені: Ордер зелїзної корони I. кл. дістав власт. дібр Стан. Єнджейович в Ясїнцї. Командорский хрест ордеру Франц Йосифа дістали Ян бар. Конопка в Брню, З. Фр. Розвадовский Йордан. Ордер зелїзної корони III. кляси: Е д в а р д Х а р к е в и ч, директор рускої ґімназиї у Львові, Яков Фрухтман, директор Гал. Банк. гіп. у Львові, ду. Ник. Кшиштофович, власт. дібр в Залучу, др. Володимир Ф и л и п о в и ч, дир. шпиталя в Чернівцях, Йос. Скупнєвич, дир. ґімн. в Коломиї, Ант. Теодорович в Жукові і Влад. Женьчак рад. кр. видїлу у Львові. Хрест ордеру Франц Йосифа дістали: др. Йосиф Барде аптикар в Чернівцях кс. Едв. Блядовский в Городенцї, др. Сал. Давид, бурмистр в Підволочисках, Юр. Франк, дир. трачки в Чернівцях, Людвик Геллєр, дир. львів. театру, Бол. Левіцкий у Львові, кс. Мар. Маркевич в Зарічу, о. П е т р о М и ц ь к о в с к и й, декан і парох в Чорнокінцях великих, Едм. Рильский, дир. задатк. тов-а в Ряшеві, Марк. Шіллєр, власт. млина в Коломиї, Генр. Шварц, купець в Кракові, Кароль Склєпіньский, апт. у Львові, о. К и р и л о С ї л е ц к и й, парох і декан в Жужели, др. Юл. Табак, адв. в Кімполюнґу і Кар. Вітковский, управ. філїї крак. тов. обезп. в Чернівцях. Ордер Єлисавети I. кл. кл. дістали Елєонора кн. Любомірска в Переворску і бар. Елїза Василько-Серецка в Берґометї. Ордер Єлисавети II. кл.: Мар. Гупка в Кракові, Емма Крісманїч в Чернівцях, Зоф. Ол. Левицка у Львові, Ядв. Лозиньска у Львові, ґр. Ядв. Лубєньска в Гнойницях, Ф. Рейсова в Чернівцях, Вол. Шолайска в Кракові, Т. Венжик, настоят. монаст. в Тенчинку, Рипс. Захарясевич в Воронові і Сев. Зачек в Кракові. Титул шкільного радника: кс. Йос. Бочар у Львові і Фр. Прайзенданц в Кракові. Титул цїсарского радника: др. Стан. Хорубский, дир. шпиталя в Підгайцях, Гуґо Демартінї, коминяр в Каролїненталь, др. Як. Фінкер, лїкав в Чернівцях, др. Ант. Савицкий, лїкар в Каньчузї і Озия Шльосер, купець в Бохнї. Золотий хрест заслуги з короною: Людвика Біндер в Кракові, др. А н т і н Х о м и н, лїкар у Львові, Ад. Єлис. Дзєвіцка в Кракові, Конст. Левицка в Стрию, др. Едв. Нєзабітовский, проф. ґімн. в Н. Санчи, Раф. Парнас, власт. дібр у Львові, Йоель Філїп, купець у Львові, кс. Ант. Подґурский в Івонїчу, Стан. Рихловска в Кракові, др. Каз. Сморонґєвич, лїкар в Подґужу, Павл. Ступницка у Львові і Авг. Вайсер, бляхар в Чернівцях. Золотий хрест заслуги: Ром. Божемский, емер. учит. і війт в Олїєві, І в а н Д я к і в, дир. школи в Яворові, Іванна Левицка в Станїславові, Іван Оришкевич, дир. шк. в Радехові, Олена Раковецка, управ. шк. в Гусятинї і Роз. Заґрабиньска в Подґужу. Медаль Єлисавети: Фел. Карпович у Львові, Зофія Лев, Анна Пікса і Ел. Висоцка в Кракові. Срібний хрест заслуги: Стеф. Михальский у Львові і Каз. Миськовский в Н. Санчи.

— **Важне для оо. катехитів**. Комітет »Товариства катехитів« повідомляє отсим, що духовні вправи для оо. катехитів відбудуть ся в днях 5., 6. і 7. вересня с. р. в духовній семинариї в Перемишлї. Перша наука буде дня 5. вересня о 5-ій годинї з полудня. Зголошуватись треба найдальше до дня 4. вересня до Всесьв. Ректорату гр. і к. духовної семінариї в Перемишлї. День 8. вересня відбудуть ся перші загальні збори „Товариства катехитів" в духовній семінариї в Перемишлї. Початок о 9-ій год. перед полуднем. За комітет: *о. Евген Гузар.*

Посмертні ✝ оповістки.

— **О. Николай Дмитерко**, сотрудник в Тарнавцї дек. ясliского, перемискої епархії, упокоїв ся 14. с. м. В. є. п.!

Наука, штука і лїтература.

— **Письмо з Просьвіти** ч. 7. з 1. серпня с. р. містить отсї статї: Як переводить ся загальні збори, засїданя видїлу і дїловодство в Читальнї „Просьвіти"? (Дальше). — А. Жук: Як у нас пишуть ся звіти? — З дїяльности польских просьвітних товариств: I. Дїяльність T. S. L. в 1909. роцї. II. Дїяльність львівского T. S. L. — Курс для торговельних і кредитових спілок в Самборі (з фотоґрафією учасників). — Зазив до руского жіноцтва. — Дещо про часописи (Дальше). — Всячина. — Вісти з Просьвіти. — Виказ добродіїв, що зложили жертви на почесний дар

для „Просьвіти".— Розвязки загадок з календаря „Просьвіти" на рік 1910. (Конець). — Оголошеня.

Кнут Гамсун. *)

СТРАХ.

Ніколи не знав я, що се страх, аж пізнав єго в часї першого мого побуту в Америцї. Не тому, щоби моя відвага була така велика, тілько тому що ніколи передтим не старав ся я стати відважним.

Діялось се 1884. року.

Далеко серед прерій лежить місточко Маделія, дуже нездорова і негарна місцевість з поганими домами, хідниками з дощок і привітними людьми. Тут спіймали і стратили Джес-Джама, найбільше кровожадного і найдовше переслїдуваного американьского розбишака. Тут прийшов — тут сховав ся — відвітне місце для сего вирода, що довгі роки непокоїв Зєдинені Держави нападами, розбоями і убийствами.

Сюди зайшов і я, справдї в спокійних намірах — виратувати з халепи одного мого знакомого.

Один Американець Джонстон був учителем в „середній школї" в містї в державі Вісконзін, де я познакомив ся з ним і єго жінкою.

В якийсь час опісля сей пан виступив зі школи і перейшов до практичного заводу, поїхав до Маденії і оснував там склад дров.

Вже рік трудив ся в тім заводї, коли я дістав від него лист, в якім просить, щоби я по змозї приїхав до Маделії і вів якийсь час єго склад дров, він з жінкою вибирає ся в подорож на Схід. Саме тодї був я вільний, отже поїхав.

В темний, зимний вечір прибув я на стацию Маделія, застав там Джонстона, пішов з ним до єго дому, де він вказав менї комнату.

Єго дім стояв далеко за містом.

Майже цїлу ніч познакомлювавсь я з чужими менї подрібностями скаду дров; другого дня опісля Джонстон, шуткуючи вручив менї револьвер а за кілька годин пізнїйше був вже з жінкою в дорозї.

Оставши дома, перенїс ся я з своєї комнати до иншої, де менї було догіднїйше і звідки я міг приглянутись цїлому домови.

Я переймив також супружу постїль.

Минуло кілька днїв. Я продавав доски і столи і що вечера відносив готівку до банку, де діставав посьвідку.

Я сказав, що крім мене нікого не було в цїлім домі. Я сам собі варив, сам заходив ся коло двох коров Джонстона, пік хлїб, варив і смажив. Впрочім перша проба печеня зовсїм не повела ся, я взяв за багато муки, хлїб не випік ся добре, мав закалець а на другий день був вже твердий, як камінь.

Не мав я також щастя, коли вперше хотїв зварити собі трохи каші.

Іменнно на подї найшов я пів ґарнця красної каші, що видала ся менї добра на клийок. Я наляв отже молока до великої ринки, „беру" кашу і зачинаю мішати. Бачу небавом, що мій клий рішучо за густий, „беру" отже більше молока і знов мішаю. А клий зачинає пикати, варитись і набирати так, що зерна пучнявіють як горох і знов за мало молока а притім цїла ся маса підіймаєть ся в гору так скоро, що мало що не вибіжить з ринки. Надбираю отже до склянок і горцїв. Але мимо сего кипить усе. Я найшов кілька склянок і горцїв, наповнив все то а ринка все таки була повна. І все було за мало молока — все лишилось густе як папка. Наостанку не міг я собі инакше порадити, виллляв отже цїлий зміст з ринки прямо на стіл. без усяких церемонїй. Каша розлила ся по нім як лява і уложилась гладко й застигла.

Тим способом мав я *materia prima*, а коли опісля хотїв мати пшеничну кашу, відкроїв тільки кусень на столї, змішав з молоком і ще раз заварив. Їв жеж я сей клий як герой що днл, на усї даня, щоби з ним спрятатись. Кажучи правду, була се тяжка задача, але я не знав нїкого в містї кого міг би я запросити, щоби поміг менї зїсти сей клий.

Тай вкінци сам поборов...

Трохи пусто було в тім великім домі для чоловіка, що має ледви двайцять кілька літ. Ночі були чорні гей смола а нї звідки нема сусїда, аж в самім містї. Але я не бояв ся, анї на гадку се менї не прийшло. А коли двічи чув я якесь підозріне скробанє коло замку в кухнї, встав взяв сьвітло і оглянув двері від кухнї з середини і з надвору. Але я не найшов нїчого попсованого в замку.

Я не взяв з собою навіть револьвера.

Але надійшла ніч, коли мною заволодїв такий страх, якого нї передтим, нї опісля я не зазнав.

І ся ніч довго остала в моїй тямцї.

(Конець буде).

*) З нагоди 50-літного ювілею лїтературної діяльности.

Телеґрами

з дня 18. серпня.

Царгород. З Атен доносять, що Венїзельос стремить до утвореня републики на Кретї і думає, що тим чином дасть ся розвязати кретийска справа.

Ішль. Вчера вечером цїле місто було величаво осьвітлене. На сусїдних горах горіли бочки зі смолою і пускано ракети. Улицями перетягали товпи публики та військові приватні орхестри. В театрі відбуло ся ґалеве представленє, на якім були члени цїсарского дому, перебуваючі в Ішлю.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати
про цїни збіжа і продуктів у Львові
від 8. до 14. серпня 1910.

	за 50 клґ.
Пшениця	9.35— 9·60 К
Жито	6·70— 7·00 К
Ячмінь броварняний	6·40 — 7·15 К
Ячмінь на пашу	7·15— 7·40 К
Овес	7·25— 7·50 К
Кукурудза	0·00— 0·00 К
Гречка	0·00— 0·00 К
Горох до вареня	12·25—13·15 К
Горох на пашу	7·00— 7·25 К
Бобик	6·95— 7·15 К
Конюшина червона	65·00—75·00 К
Конюшина біла	70·00—88·00 К
Конюшина шведска	75·00—85·00 К
Тимотка	25·00—27·00 К
Ріпак зимовий	10·75—11·00 К
Насїнє конопл.	00·00—00·00 К
Хміль старий	100·00—120·0 К
Хміль новий	115·00—125·0 К

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**.

З друкарнї В. А. Шийковського.